

HUDEBNÍ VÝCHOVA PRO VŠECHNY!

Iniciativa za zachování hudební výchovy
na základních a středních školách v ČR

Vážení učitelé hudební výchovy, milí kolegové, rodiče a žáci!

Obracíme se na Vás s iniciativou Asociace učitelů hudební výchovy, která se týká postavení a budoucího vývoje hudební výchovy (dále jen HV) v České republice. Případné změny se více či méně mohou dotknout každého z vás. Proto prosím věnujte pozornost následujícímu textu. Budeme rádi, pokud se k naší iniciativě přidáte informováním odborné i laické veřejnosti, zapojením do diskuse, případnou aktivní účastí na akcích naší asociace či jakoukoliv jinou formou podpory.

Školství je v poslední době často probíraným tématem, různé studie ukazují, že naše vzdělávání v některých oblastech zaostává za zbytkem Evropy. Veřejnost i učitelé mluví o nutnosti změn, jejich konkrétní podoba a způsob provedení však není jasný. Některé zásahy do systému provedené v minulých letech způsobily více škody než užítku. Národní ústav pro vzdělávání (dále jen NÚV) v současnosti připravuje velkou revizi základních kurikulárních dokumentů (RVP). Jejich výsledkem má být modernizace a zefektivnění výuky ve všech mateřských, základních a středních školách. Tato bezesporu potřebná a záslužná aktiva však může mít i svá úskalí. Jedním z nich je nebezpečí, že v novém systému pro hudební a výtvarnou výchovu nezbyde místo. Obáváme se totiž, že i dobře míněný (ale nedostatečně uvážený) zásah do současného systému, může ve svém důsledku HV ve školách značně poškodit a tím pádem i celkový systém a kvalitu hudebního vzdělávání, v dlouhodobějším pohledu kulturu v naší zemi.

A to v důsledku záměru rozšířit nově koncipovaný integrativní předmět o další obory oblasti Umění a kultura, zejména pohybovou a taneční výchovu, dramatickou výchovu a výchovu filmovou a audiovizuální. Domníváme se, že obsah předmětu HV je v současné době bohatě naplněn čtyřmi základními hudebně výchovnými činnostmi (zpěv, instrumentální činnosti, poslech a již dříve zařazená hudebně pohybová výchova) a výše zmíněné obory již učitelé výběrově aplikují v rámci vnější integrace jako zefektivňující aktivizační prvky ve vyučování. Obáváme se, že začlenění dalších výchov by se obsah HV v praxi pouze rozměnil, ne-li zcela eliminoval. Navíc vzhledem k současnému stavu a úrovni HV na školách, kde chybí kvalitní aprobování učitelé, se obáváme, že hudební činnosti, které na učitele z hlediska přípravy i realizace kladou vyšší nároky, budou upozadřovány na úrok nově začleněných oborů a následkem toho se HV postupně vytratí. Dále upozorňujeme, že toto rozšíření je paradoxně v nesouladu s proklamovaným záměrem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy chystanou revizí RVP systém a obsah vzdělávání naopak pročistit a zjednodušit.

Podobnou zkušeností si před časem prošli žáci a učitelé v Polsku a na Slovensku. V obou zemích totiž před časem hudební a výtvarnou výchovu silně omezili nebo fakticky úplně zrušili. Po několika letech došli k tomu, že výchovy a humanitní předměty, nejen exaktní obory, mají pro komplexní rozvoj osobnosti dítěte svůj nezastupitelný význam (což léta dokládají mnohé domácí i zahraniční výzkumy) a poměrně složitě je do systému vrací (chybí jim učitelé, prostory i vybavení). Naproti

tomu úspěšné a moderní školství v severských zemích, které bývá často uváděno jako náš vzor (např. finské) s kulturním a uměleckým vzděláváním na základních a středních školách počítá. To se projevuje v ideové, ale i v materiální podpoře a zejména ve vysoké míře kompetentnosti a postavení učitelů ve společnosti.

Nejistota, která českou reformu provází, nastartovala iniciativu učitelů a rodičů s názvem Hudební výchova pro všechny, která má za cíl hudební vzdělávání na školách udržet. Její součástí je založení učitelské asociace, jejímž cílem je snaha propojit pestrou skupinu hudebních pedagogů za účelem formulování zájmů stran HV, vytyčení směru, kterým by se měla HV ubírat, a to na základě společné odborné diskuze o chystané revizi, abychom ve věci HV mohli vystupovat jako partner směrem k NÚV i ministerstvu školství. Doufáme, že se nám za podpory odborníků, rodičovské veřejnosti i samotných žáků podaří na našich školách hudební výchovu zachovat pro všechny.

K informování veřejnosti jsme založili FB stránky. Připravujeme otevřený dopis ministrovi školství, plánujeme svolat do Prahy velký mítink učitelů za zachování předmětu. Naše úsilí a konkrétní požadavky shrnuje následující text, který vychází z již proběhlých diskuzí zástupců pedagogické veřejnosti, částečně i z Podkladové studie (Hudební výchova) pro revizi oblasti Umění a kultura, na jejímž vypracování se podíleli vybraní přední odborníci na hudební vzdělávání.

Program „10 Z“ pro HV

- **Zachovat HV jako povinný předmět** všeobecného vzdělávání, a to ve všech ročnících základních škol.
- **Zachovat HV v odpovídajících ročnících gymnázií a středních odborných škol** s možností konat z HV závěrečnou maturitní zkoušku.
- **Zvýšit stávající hodinovou dotaci HV o jednu vyučovací hodinu týdně**, aby bylo možné naplnit cíle předmětu v oblasti rozvoje kreativity a kreativního myšlení.
- **Zachovat náplň HV, nepředimenzovat ji rozšířením o další obory.** Obsah HV jako integrativního předmětu je dostatečně naplněn. Uplatňované činnosti (pěvecké, instrumentální, poslechové a hudebně pohybové) v současném pojetí plně dostačují k optimálnímu rozvoji hudebnosti dětí.
- **Zkonkrétnit obsah HV, zpřesnit terminologii**, aby učitelé věděli, jak efektivně naplňovat cíle všeobecné HV a změny kurikulárních dokumentů nezůstaly pouze ve formální rovině, jako je tomu doposud.
- **Zkvalitnit přípravu budoucích pedagogů.** HV, která je v současné době chápána spíše jako zbytná, vyučuje velké procento neaprobovaných pedagogů. Učitelé nejsou na avizované změny připraveni. Neodbornost a tím i neefektivnost HV by se ještě zvýšila.

- **Zvýšit kompetentnost a prestiž (nejen) učitelů HV**, zvýšit jejich motivaci optimalizací materiálního zajištění výuky a finančního ohodnocení učitelů.
- **Změnit přístup k financování školství** (zejména uměleckých oborů). Následkem současného systému financování na žáka je klesající úroveň vzdělanosti nejen v oblasti HV. (Např. v důsledku absence talentových zkoušek pro uchazeče o VŠ.)
- **Zvýšit iniciativu v oblasti vydávání aktuálních a atraktivních metodických materiálů, chybějících učebnic a didaktických pomůcek pro HV.**
- **Zlepšit podporu fungování dětských pěveckých sborů a instrumentálních souborů na školách** jako nepovinných předmětů, iniciovat vznik nových, které by přispívaly k vyšší prestiži škol, potažmo školství, tak jako je tomu ve vyspělých zemích světa.

Kratší verzi:

Program „5 Z“ pro HV

- **Zachovat HV jako povinný předmět** všeobecného vzdělávání ve všech ročnících ZŠ a odpovídajících ročnících gymnázií a středních odborných škol
- **Zvýšit stávající hodinovou dotaci HV o jednu vyučovací hodinu týdně**, aby bylo možné naplnit cíle předmětu v oblasti rozvoje kreativity a kreativního myšlení.
- **Zachovat náplň HV, nepředimenzovat ji o další obory**, Obsah HV jako integrativního předmětu je dostatečně naplněn. Uplatňované činnosti (pěvecké, instrumentální, poslechové a hudebně pohybové) v současném pojetí plně dostačují k optimálnímu rozvoji hudebnosti dětí.
- **Zkonkrétnit obsah HV, zpřesnit terminologii**, aby učitelé věděli, jak efektivně naplňovat cíle všeobecné HV a změny kurikulárních dokumentů nezůstaly pouze ve formální rovině, jako je tomu doposud.
- **Zkvalitnit přípravu budoucích pedagogů a jejich kompetentnost.** HV, která je v současné době chápána spíše jako zbytná, vyučuje velké procento neaprobovaných učitelů. Na avizované změny nejsou připraveni. Neodbornost a tím i neefektivnost HV by se ještě zvýšila.

